

Národní divadlo

Ředitel Národního divadla: **PhDr. Ondřej Černý**

Šéf opery Národního divadla: **Jiří Heřman**

400. VÝROČÍ MANTOVSKÉ PREMIÉRY

Pouze 5 představení!

Claudio Monteverdi (1567-1643)

ORFEO

TISKOVÉ INFORMACE

**Premiéra 3. května 2007
od 19.00 hodin ve Stavovském divadle**

Inscenace vznikla ve spolupráci s in spe o.s.

Pouze 5 představení!

Claudio Monteverdi (1567-1643)

ORFEO

Favola in musica o prologu a pěti jednáních z roku 1607

Libreto: Alessandro Striggio jun. podle Euridice od Ottavia Rinucciniho

Hudební nastudování a dirigent: **Roberto Gini**

Režie: **Jiří Heřman**

Scéna: **Pavel Svoboda**

Kostýmy: **Lenka Polášková**

Světelný design: **Daniel Tesař**

Sbormistr: **Robert Hugo**

Hudební spolupráce: **Miloslav Študent**

Osoby a obsazení:

Orfeo	Vincenzo di Donato
Euridice	Markéta Cukrová
Caronte	Salvo Vitale
Plutone	Dali Mor
Proserpina, Nymfa	Petra Noskaiová
Hudba, Naděje	Lavinia Bertotti
Apollo, První pastýř	Hassan El-Dunia
Druhý pastýř	Stanislav Předota
Třetí pastýř, Ozvěna	Luca Cervoni
Čtvrtý pastýř	Ivo Michl

Sbor *in spe*

Zuzana Veverková, Eva Kolková, Barbora Sojková, Magdalena Turchichová, Kristýna Franková, Eva Trundová, Jarmila Kosinová, Eva Zbytovská, Veronika Tichá, Zbyněk Hromádko, Stanislav Předota, Luca Cervoni, Hasan El-Dunia, Petr Svoboda, Jan Janovčík, David Vaňáč, Kryštof Spirit, Ivo Michl, Radek Seidl, Leoš Krejčí

Ensemble Concerto

Ondřej Michal, Hana Fleková, Marco Angilella, Ján Grener, Kateřina Trnavská, Jiří Sycha, Martin Kalista, Jan Hádek, Massimo Percivaldi, Pavel Štrobl, Vítek Kořínek, Pavel Čermák, Břetislav Kotrba, Stanislav Penk, Lukáš Vendl, Marek Špelina, Julie Braná, František Svejkovský, Robert Hugo, Roberto Gini, Josef Zámečník, Josef Sadílek, Karel Mňuk, Gawain Glenton, Bruce Dickey, Ondřej Štajnochr, Perikli Pite, Jan Krejča, Miloslav Študent, Eduardo Egüez, Mara Galassi

Monteverdi patří k zakladatelům operního žánru. V roce 2007 si připomínáme čtyřsté výročí od premiéry nejstarší celé dochované opery, kterou je Monteverdiho scénická prvotina a zároveň třetí opera v dějinách, *Orfeo*. Dílo bylo poprvé provedeno o karnevalu v roce 1607 ve vévodském paláci Vincenza Gonzagy v Mantově. Námět tohoto slavného příběhu podle Ovidiových Proměn byl operně zpracován nespočetněkrát, připomeňme jen například operu Christopha Willibalda Glucka.

Premiéra: 3. května 2007 od 19.00 hodin ve Stavovském divadle

Reprízy: 5., 6. května 2007; 2.,10. června 2007

Inscenace vznikla ve spolupráci s *in spe* o.s.

www.inspe.cz

ORFEO

Triumf hudby

Opera – respektive hudební báje – *L'Orfeo* Claudia Monteverdiho, tohoto epochálního skladatele na počátku baroka a hudebního tvůrce označitelného právem za Shakespeara hudby, byla od své únorové premiéry v mantovském Palazzo Ducale v roce 1607 považována za něco zásadního, co zahajuje novou a jinou epochu hudebního dramatu. Během druhé poloviny 17. a po celé 18. i první polovinu 19. století bylo dílo jen knižní, a to ještě náhodnou informací, s procesem obnovy historické hudby se postupně stalo jedním z nejčastěji připomínaných, diskutovaných i nahrávaných děl rané opery. Dnes je *Orfeo* kultovní záležitostí, kterou sleduje už několikátá generace hudebníků – ať již muzikologů a teoretiků nebo interpretů a realizátorů. Na pultech s CD a DVD *Orfeo* dávno přeskočil Beethovena a úspěšně konkuruje Mozartovi a Bachovi. Pokusme se před pražskou premiérou díla na naší první scéně o pár postřehů, které mohou být divákům a posluchačům nového nastudování v jubilejním 400. roce od mantovské premiéry nějak užitečné.

Učebnicová představa, kterou u nás šířilo zejména kompendium Graciana Černušáka, umísťovala vznik prvních oper do roku 1600 a do salónů florentské cameraty. Tato situace však navazovala na bohaté dějiny hudebních intermedií druhé poloviny 16. století. Zejména příznačná je souvislost se severoitalskými svatbami velkých rodů. Zde vzniklo jádro budoucí operní slavnosti – mytologický výsek ze svatby Orfea a Eurydiky. Tento příběh se stal ústředním asi pro to, jak dokonale symbolizoval vratkost a vágnost lidské existence, kdy od pocitu životního štěstí je jen chvíle ke smrti a násilnému přerušení života. Obnovovatelé mýtu o Orfeovi a Eurydice a některých dalších (Dafné a Apollón) šířili manýristickou fikci, že obnovují antické hudební drama, o kterém vůbec nic nevěděli, a nabízeli tak jen svou představu. Celkem správně kalkulovali o silném propojení hudby a slova a o spojení obou aktivit. Fikce se stala módou, vžila se a rozšířila zásluhou významných svateb tehdejších celebrit. Protože často šlo o mezinárodní záležitosti, přeskočila opera, která se tak ještě ani nejmenovala, přes Alpy a postupně pronikala do Evropy.

Monteverdi mohl navazovat na Periho, Cacciniho, del Cavalieriho, da Gagliana a další, ale stal se ve své době nejdůslednějším tím, jak promyslel spojení nové vokální a starší instrumentální hudby a jak do tohoto promítl své modernistické názory na hudbu, které formuloval už okolo roku 1605. Tehdy totiž uveřejnil formou dopisu čtenářům v úvodu své páté knihy madrigalů něco jako deklaraci o modernismu v hudbě a obrazně řečeno rozdělil italskou hudbu na modernisty a tradicionalisty. Definice modernismu z pera Monteverdiho byla zcela subjektivní – skladatel měl zapomenout na všechna dosavadní pravidla a psát to, co považoval v dané chvíli za nejvyšší uměleckou pravdu – tedy kořeny jakéhosi barokního verismu s tím, že pravda se nebude krýt vždy s krásou a eufonií a může být někdy značně drsná, ba disonantní.

Toto všechno se navíc posílilo skutečností, že Monteverdi za podpory Gonzagů nové dílo vydal o dva roky později tiskem, který po mantovské premiéře šířil slávu díla po celé Itálii a později i dále za Alpami, v podobě tak důsledné, na jakou doposud nikdo nepomyslel. Vznikl tak prototyp budoucí partitury – místy jen náznakové, místy spoléhající na vžitě konvence a jindy zase exaktní a blízké našemu pojetí. To vše prostupuje duch manýrismu, elegantní a melancholické spíše hry na skutečnost, kde zdání přesahuje bytí. Skepse manýrismu, jeho povýšenost, aristokratismus a petrarkovské nebo horatiovské opovrhování masou a davem a jejich názory a vkusem se přeneslo do této koncepce s tím, že na každém kroku jsme svědky záměrného vytváření nových označení stejných věcí, jen aby nedošlo k terminologické přesnosti – zcela v duchu marinistické teze o tom, že básník a umělec musí ohromovat, šokovat a fakta, věčnost a kontinuita jsou zanedbatelné a podružné veličiny. Takže na jedné straně opuštění starých pravidel a konvencí ve prospěch jakési výsostné umělecké „pravdy“, kterou každý cítí individuálně a jinak, na druhé straně pak upřednostňování chaotického v terminologii a v celé koncepci. Z tohoto rozporu se rodí to, co později dostane syntetické označení „opera“ ve smyslu „soubor různých forem spojených jedním příběhem“. Jakmile se výlučnost aristokratické hudební operní slavnosti severoitalských dvorů stane byznysem Benátčanů, kteří mají zázračný talent zpeněžit prakticky všechno, je vhodná doba pro opakování rituálu, pro jeho všednodenní existenci a tehdy také začíná opera jako taková. Monteverdi tento proces pomáhal utvrzovat, ale až v produkcích 30. a 40. let 17. století – rozhodně ještě ne v době *Orfea*.

Monteverdi rozdělil svou operu do pěti aktů. Předdeslal toccatu a prolog pro alegorickou postavu Musica – apoteózu hudby. Velký význam má u Monteverdiho ritornel. Byl používán již dlouho předtím, ale nikdo nenašel tak výraznou individualizaci a tím i zvýšení dramatické účinnosti díla jako celku. V prvním aktu probíhá slavnost k počtě novomanželského páru. Nymfy a pastýři – obligátní aktéři pastorály, která je tehdy díky Battistovi Guarinimu velmi módní – adorují páru, přitom je možné, že pastýři hráli částečně i úlohu jakýchsi zanni této komedie – tedy i polokomické rámování příběhu. Toto všechno vrcholí ve druhém aktu jakousi „pánskou jízdou“ pastýřů a Orfea, po níž se scéna vystupňuje Orfeovým *Vi ricorda, o boschi ombrosi* (Vzpomínáte si, ó lesy stinné) – oslavou spojení s Eurydikou.

Náhlý zlom tvoří příchod Messagiery – nymfy přinášející poselství o Eurydicičině smrti. Zde Monteverdi uplatnil příkrost nového individualismu, který sám označil jako metodu *seconda pratica* – tedy něco jako jiný způsob, druhý způsob hudebního myšlení. Na zvlášť vypjatých dramatických místech uplatňoval autor tuto novou až naturalistickou příkrost kontrastů i časté disonance.

Konec druhého aktu je velkou studií postupně narůstajícího Orfeova zoufalství a odchodu do podsvětí pro milovanou ženu. Třetí a čtvrtý akt jsou naplněny hudbou velké úzkosti z temného království (il tenebroso regno), ale i nadějí. Orfeo nejprve uspává Charóna, zdolává podsvětní řeku a ocitne se až před podsvětními božstvy. Před setkáním s podsvětním převozníkem si libreto neodpustí až dantovskou anekdotu – Orfeo prosí svou průvodkyni Naději (La Speranza), aby s ním setrvala. Ta odpovídá poukazem na nápis na vstupní bráně *Lasciate ogni speranza, voi ch' entrate...* (Zanechte vsí naděje, vy, kteří vcházíte...).

Orfeův zápas sledují a podporují podsvětní duchové – jejich sbory vytvoří strhující katarzi celé podsvětní scenérie. I když Orfeo ztratil Eurydiku, jeho zápas mu vynutil obdiv a úctu všech. V posledním pátém aktu převládá Orfeovo sólové lamento, do kterého se občas zarývá jen Echo. Záchrana Orfea Apollónem a vynesení do hvězdných výšin působí skoro jako tragikomický efekt *Deus ex machina*. A když pastýři znovu zazpívají a zatančí moresku – tanec do boje proti islámským agresorům, opouští opera individuální rovinu a skoro se až „politicky“ vyhraňuje. V pátém aktu nalézáme velké množství korespondencí opery s nešporním cyklem, na kterém se Monteverdi od začátku 17. století každoročně podílel.

Budiž taktéž konstatováno, že ještě před deseti lety nikdo netušil, jak podivuhodně blízko má hudební Praha Rudolfovy a Matyášovy doby k takové produkci, jako je Monteverdiho *Orfeo*. Přesně deset let po premiéře Monteverdiho *Orfea* se v masopustním období roku 1617 uskutečnila v Praze na Hradě za přítomnosti císařského páru Matyáše a Anny, arcivévodě Ferdinanda (pozdějšího císaře Ferdinanda II.) a přední šlechty monarchie i Čech, Moravy a Slezska slavnost *Phasma Dionysiacum pragensis* (Pražské zjevení dionýské) – zřejmě zpívaný balet s tancem vybraných kavalírů (nebyl mezi nimi ani jediný protestant), a jednou z postav byl právě Orfeo. Italské libreto s německým dobovým překladem objevil nedávno Herbert Seifert, vídeňský profesor muzikologie. Tímto objevem Seifert vlastně prokázal Prahu jako místo zřejmě prvního a jedinečného uplatnění nové manýry zpívaného baletu nebo tragédie v zemích na sever od Alp. Němci dokonce vyjádřili specifčnost tohoto neopakovatelného zpěvu spojením „*Amor recitirte in italienischen Rhythmis*“.

Celá záležitost byla svrchovaně politická – měla uklidnit české pány, před něž Matyáš předstoupil s nehorázným sdělením, že jim přiváží ukázat nového následníka trůnu. Šlo buď o typicky habsburskou indolentní a mocenskou intriku proti české státnosti nebo o fatální neznalost českého politického systému s volbou panovníka. Anebo o směsici obojího? Tato první zaalpská opera zazněla v Praze na Hradčanech zřejmě v soudní světnici za přítomnosti císaře, císařovny, následníka a dvoru. Oblouk od *Orfea* tedy vede v jistém smyslu z Mantovy až do Prahy roku 1617.

Hudební historiografie nemá ráda mezníky – opera tedy nezačíná ve Florencii 1600, ale mnohem dříve při intermedii severoitalských svateb, kde se operní rituál formoval skoro několik desítek let. Po roce 1600 už existovala tradice tohoto zhudebňování a florentští intelektuálové roku 1600 navazovali na něco, co se už dlouho předtím rozvíjelo.

Už na začátku několikanásobného zpracování orfeovského mýtu se nabízí dvojí řešení celé problematiky – takové, v němž je hlavní hrdinkou Eurydika (tak je tomu v operách florentské cameraty od Jacopa Periho nebo Giulia Cacciniho), nebo změna pohledu směrem k Orfeovi, jak ji uplatnil v mantovském únorovém masopustním provedení Claudio Monteverdi.

Únorové provedení této opery, označené titulem „*favola in musica*“ v roce 1607 se stalo důležitým momentem v dějinách mladého žánru. Dva roky po mantovských provedeních vyšlo dílo tiskem v Benátkách a je ve své době nejdokonalším zachycením celé slavnosti a jakýmsi dokonalým památkem gonzagovské operní slavnosti.

Miloš Štědroň

ROBERTO GINI

– hudební nastudování a dirigent

Studoval hru na violoncello u Attilia Ranzata na Konzervatoři G. Verdiho ve svém rodném Miláně. Poté se specializoval na techniku starých hudebních nástrojů. Studoval violu da gamba v Basileji u Jordi Savalla (absolvoval v roce 1980) a navštěvoval kurzy komorní hry v Salcburku u Nikolause Harnoncourta. Houslista, violoncellista, cembalista a varhaník Roberto Gini nejprve rozvíjel významnou koncertní činnost a natáčel na zvukové nosiče jako sólista (v duu s ním zpívali Laura Alvini, Wieland Kuijken, Anner Bijlsma) a jako člen různých těles (mimo jiné Hesperion XX, s nímž spolupracoval deset let). V roce 1985 založil soubor Concerto, který si od svého debutu vydobyl významné místo v mezinárodním kontextu a, především díky řadě dobrých produkcí Monteverdiho hudby, se může vykázat významnou koncertní i diskografickou činností. První nahrávky z let 1988–91 jsou dodnes mezinárodní kritikou označovány jako významné. Jako dirigent debutoval v roce 1991, kdy řídil orchestr a sbor při příležitosti odpoledních koncertů ve Verdiho síni Konzervatoře v Miláně. Pravidelně hostuje jako dirigent četných hudebních těles. Jeho diskografie jako dirigenta obsahuje díla C. Ph. E. Bacha, Mozarta, Haydna, Schuberta. V současné době natáčí pro společnost Dynamic, jako absolutně první provedení, všechny symfonie (celkem 68) Giovanniho Battisty Sammartiniho. Se souborem Concerto realizoval četné produkce, jež vyvolaly značný zájem také díky Giniho muzikologickému výzkumu. Z četných produkcí zmíníme alespoň první úplnou nahrávku *Sedmé knihy madrigalů* a *Selva Morale & Spirituale* Claudia Monteverdiho (tomuto skladateli Gini věnuje zvláštní pozornost); objevení a první záznam sbírky *Affetti Musici* Giulia Cesara Monteverdiho; Bononciniho *Magdalena u nohou Kristových* (tato nahrávka získala Mezinárodní cenu nadace G. Cini v Benátkách roku 1999), nebo v poslední době nahrávka všech Monteverdiho duchovních děl, která se neobjevila ve třech tištěných vydáních z roku 1610, 1640 a 1651, poprvé vycházející na dvou CD (Dynamic), v nichž vynikají dvě dosud nepublikované skladby, uvedené v premiéře.

V letech 1993–96 byl uměleckým ředitelem Festivalu v Cremoně při příležitosti monteverdiovských oslav, a uměleckým ředitelem esteovských oslav Modena Capitale (Hlavní město Modena) v sezoně 1998/99. Ve spolupráci s Cristinou Miatello vedl Zdokonalovací kurs interpretace Monteverdiho děl, vyhlášený italskou společností As.Li.Co. (Italská operní a koncertní asociace) na tříleté období v letech 1992/93/94, z nějž vzešli mladí zpěváci, kteří se stali členy souboru Concerto. Velmi významné je jeho pedagogické působení. Na Conservatoire Supérieur de Musique de Gen?ve je vedoucím katedry violy da gamba a tvůrcem zcela nového výzkumného ateliéru a dílny, zabývající se historickými ozdobami. Od roku 1979 byl vedoucím kateder violy da gamba a barokního violoncella na bývalé Civica Scuola di Musica di Milano, kde vytvořil Laboratoř pro výzkum italské hudby v 17. století (což je jediný prostor pro specifické zdokonalování pro zpěváky a instrumentalisty v Evropě). V současné době působí na Accademia Musicale Franchino Gaffurio v Lodi. Na Konzervatoři A. Boita v Parmě je navíc od roku 2002 vedoucím katedry violy da gamba. Na základě svých zkušeností ve výzkumu a hudební interpretaci je Gini často zván, aby vedl kurzy a přednášel na mnoha školách a seminářích. Jako instrumentalista, vedoucí hudebního tělesa a dirigent natočil více než 50 desek pro hudební vydavatelství, např. Tactus, Astrée–Auvicis, Accord, Stradivarius, Nuova Era, Glossa atd. V současnosti natáčí pro Dynamic nebo O–livemusic. Stále je výkonným sólistou ve hře na violu da gamba, přičemž dává přednost italské literatuře pro violu bastarda, na niž se specializuje. S violou da gamba podnikl roku 2002 turné spolu s herečkou Valentinou Cortese, kde hrál svůj kvartet *Il Concerto delle Viole*. Robertu Ginimu bylo svěřeno dirigování inscenace *Orfea* Claudia Monteverdiho v Mantově 24. února 2007, k výročí prvního uvedení, k němuž došlo téhož dne roku 1607 na vévodském dvoře v Mantově.

JIŘÍ HEŘMAN

– režie

Vystudoval zpěv na konzervatoři v Plzni a operní režii na pražské AMU. V současné době patří k nejvýraznějším českým operním režisérům. Charakteristickým rysem jeho inscenací je sugestivní prostupování zpěvu, slova, prostoru, pohybu a světla v abstraktním jevištním tvaru odkazujícím k jakémusi rituálu duše. Po *Severních nocích*, scénickém provedení písňových cyklů Roberta Schumanna, Petra Ebena a Jaroslava Křičky (2000), realizoval v roce 2001 s Klubem pro soudobou operu projekt *Dvakrát nová opera*, dvojici komorních aktovek Michala Nejtky (*Dementia praecox*) a Marka Ivanoviče (*Dívka a smrt*), za nějž byl oceněn na pražském festivalu Opera 2003. V letech 2002 a 2004 inscenoval v Divadle J. K. Tyla v Plzni Saint–Saënsova *Samsona a Dalilu* a Wagnerova *Bludného Holandana*, který byl nominován na Cenu Alfréda Radoka v kategorii Inscenace roku 2004 a oceněn Cenou Sazky a Divadelních novin za režii a Cenou Alfréda Radoka za scénografii (Pavel Svoboda). Jako první samostatný projekt svého sdružení in spe uvedl Jiří Heřman na podzim 2004 v pražském Universálním prostoru NoD a ve švýcarském Schlachthaus Theater Bern inscenaci *Lamenti* (spolu s Michalem Nejtkem a Francescem Micielim), původní projekt inspirovaný Monteverdiho *Nářkem Ariadny*. Tato

inscenace reprezentovala v říjnu 2005 Českou republiku na mezinárodním divadelním festivalu Riocenacontemporanea v brazilském Riu de Janeiro.

V rámci Mezinárodního hudebního festivalu Struny podzimu 2005 uvedl s velkým úspěchem v netradičním prostoru bývalého kostela sv. Maří Magdaleny na Malé Straně v Praze duchovní operu Benjamina Brittena *Curlew River*. Na začátku dubna 2007 byl jmenován novým šéfem opery Národního divadla v Praze.

PAVEL SVOBODA

– scéna

Vystudoval grafický design na Soukromé mistrovské škole uměleckého designu a scénografii na DAMU v Praze. V roce 2006 pak úspěšně zakončil mimořádné studium fotografie na VŠUP v Praze, v ateliéru Ivana Pinkavy. Je zakladatelem a členem svobodné designérské skupiny Aluminium a fotografické edice Spirala. Od roku 2000, kdy se poprvé setkal s Jiřím Heřmanem při společné práci na písňových cyklech *Severní noci*, s ním spolupracuje na jeho inscenacích. Scénografie je pro něj způsob autonomního myšlení zasahujícího mimo jiné i do divadla.

Inscenace:

2007 – Claudio Monteverdi: *Orfeo*
Národní divadlo, Praha

2005 – Benjamin Britten: *Curlew River*
České muzeum hudby v Praze, Mezinárodní hudební festival Struny podzimu 2005

2005 – Karel Havlíček: *Muž sedmi sester*
Jihočeské divadlo České Budějovice

2004 – *Lamenti*, scénický madrigal
NoD – Roxy, Pražský divadelní festival německého jazyka
Schlachhaus Theater, Bern
Mezinárodní divadelní festival Čtyři dny v pohybu (2005)
Riocenacontemporanea, Rio de Janeiro (2005)

2004 – Richard Wagner: *Bludný Holanďan*
Divadlo J. K. Tyla v Plzni
(cena Alfréda Radoka za nejlepší scénografii roku 2004)

2002 – Camille Saint-Saëns: *Samson a Dalila*
Divadlo J. K. Tyla v Plzni
(nominováno na cenu Alfréda Radoka za scénografii)

2001 – Projekt 2x nová opera; Michal Nejtěk: *Dementia Praecox*; Marko Ivanović: *Dívka a smrt*
Divadlo Inspirace
(cena ředitelky festivalu Opera 2003 v Praze)

2000 – Robert Schumann, Petr Eben, Jaroslav Křička: *Severní noci*, scénické provedení tří písňových cyklů
Divadlo Disk DAMU v Praze

LENKA POLÁŠKOVÁ

– kostýmy

Narozena v roce 1973. Od roku 1995 působí v Divadle J. K. Tyla v Plzni jako kostýmní výtvarnice a současně vyučuje na Integrované střední škole živnostenské. Kostýmy dosud vytvořila pro operní inscenace *Samson a Dalila*, *Bludný Holanďan* v režii Jiřího Heřmana, pro české premiéry her Antonína Procházky *Věrní abonenti*, *Holka nebo kluk*, *Ještě jednou, profesore*, *Přes přísný zákaz dotýká se sněhu* a *Celebrity s.r.o.*, dále pro inscenace *Akvabely*, *Ptačí zob* a *Letní den* v režii Viléma Dubníčky. V produkci sdružení in spe vytvořila kostýmy pro scénický madrigal *Lamenti* a operu Benjamina

Brittena *Curlew River* opět v režii Jiřího Heřmana, která byla uvedena v prostorách Českého muzea hudby v Praze v koprodukcí s operou Národního divadla a v rámci festivalu Struny podzimu. Z posledních děl to jsou kostýmy pro balet *R. U. R.* v rámci inscenace *Miniatury* ve Stavovském divadle v Praze.

DANIEL TESAŘ

– světelný design

Původní povolání dělník. Tvaruje a barví světelné kužely od roku 1999. V současnosti světelný designér a spolujednatel obchodní společnosti. V první dekádě 21. století spolupracuje s choreografem Janem Kodetem na designu k choreografiím *Brány/Gates* (2000), *Dance Macabre* (2001), *Cala Estreta* (2002), *Lola and Mr. Talk* (2003), *Zlatovláska* (2006), *eMotion Pure* (2007). Dlouhodobě spolupracuje s choreografkou Věrkou Ondrašíkovou – *Aigues Mortes* (2004), *Unique* (2006). S režisérem Michalem Langem vytváří světelný design pro inscenace ve Švandově divadle (2004–07). Od roku 2004 se podílí na vizuální stránce inscenací režiséra Jiřího Heřmana – *Bludný Holanďan* (2004), *Lamenti* (2004), *Curlew River* (2005).

ROBERT HUGO

– sbormistr

Robert Hugo je považován za odborníka v oblasti české hudby 17. století. Ve své osobě spojuje interpretační mistrovství (jako sólista a dirigent) s hlubokými teoretickými znalostmi a téměř dvacetiletou praktickou zkušeností s rekonstrukcí starých rukopisů, jejichž výsledkem byla řada novodobých premiér skladeb starých mistrů.

Hudbě se začal profesionálně věnovat po absolutoriu přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Ukončil studium hudební teorie na hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze, kde zároveň studoval varhany u profesorů Milana Šlechty a Jaroslava Tůmy. Kromě toho studoval cembalo u Helmuta Frankeho a Johna Tolla. Za své nejdůležitější učitele a vzory v oblasti staré hudby považuje Marcina Szczycinského, uměleckého vedoucího souboru Bornus Consort Warszawa a Dr. Holgera Eichhorna, zakladatele a uměleckého vedoucího souboru Musicalische Compagny Berlin. Od r. 1991 Robert Hugo působí jako varhaník univerzitního kostela Nejsv. Salvátora v Klementinu. Pravidelně vyučuje na letní škole staré hudby České hudební společnosti ve Valticích. Přednáší hudebně–teoretické předměty na Vysoké škole pro duchovní hudbu v Görlitzu. Spolupracoval s mezinárodně uznávanými soubory jako Musicalische Compagny Berlin, Pro Cantione Antiqua London, Bornus Consort Warszawa a sólisty jako Magdalena Kožená, Simon Standage nebo Jiří Stivín. Působil jako dirigent Národního divadla v Brně. Jako sólista se věnuje převážně historickým varhanám a klávesovým nástrojům jihoněmecké oblasti. Koncertuje v mnoha evropských zemích, především ale v Čechách, Německu a Polsku.

Robert Hugo je znám svou výzkumnou prací na poli české a jihoněmecké barokní hudby. Přednáší a publikuje na toto téma. Vyvrcholením této činnosti je řada objevů a novodobých premiér děl barokních mistrů jako J. D. Zelenka, G. Carissimi nebo A. Michna z Otradovic.

VINCENZO DI DONATO (ORFEO)

Hudebně se vzdělával v několika oborech. Absolvoval hru na varhany pod vedením L. Tammingy, sborový zpěv u O. Delilly a zpěv u G. Colafelicceho. Četné zkušenosti získal jako sbormistr, od renesanční hudby až po operní sbory. V současné době se uplatňuje především jako tenor a zdokonaluje se ve zpěvu u sopranistky Luisy Vannini. Spolupracuje s četnými italskými tělesy, dává přednost renesanční, barokní a oratorní hudbě. Interpretoval např. různá Händelova oratoria, kantáty J. S. Bacha, Rossiniho *Petit messe solennelle* a *Stabat mater*, Schubertova *Lazara*, Mendelsshonova *Eliase*, Verdiho *Requiem*, Dvořákovu *Stabat Mater*, Lisztovu *Faust-symphonie*, Beethovenovu „*Devátou*“ a Schumannova *Rose Pilgelfahrt*. Vystupoval na prestižních festivalech a v divadlech v Evropě, Jižní Americe a v Japonsku, kde prohloubil své zkušenosti spoluprací s dirigenty jako např. S. Vartolem, A. Curtisem, P. Maagem, A. Floriem, R. Ginim, F. Bressanem, A. L. Kingem, A. Oriziem, P. Neumannem, Valadem, R. Alessandriniem, M. Gesterem, U. Michelangelim, P. Nemethem.

Podílel se na nahrávkách pro italský rozhlas a televizi Rai a pro četná hudební vydavatelství, např. Stradivarius, Opus 111, Tactus, Bongiovanni, Dynamic, Symphonia, Naxos. Pod vedením Diega Fasolise spolupracoval na sborových produkcích švýcarského rozhlasu. Pod taktovkou Roberta Giniho a v režii R. Castellucciho vystupoval v projektu *Il Combattimento* (Soubor) divadelní společnosti Societas Raffaello Sanzio, uvedeném v největších evropských metropolích. V režii Yoshiho Oidy zpíval v prvním provedení opery *Alex Langer* G. Verrandy, uvedené v divadle v Bolzanu. Řídí soubor TEMPLUM MUSICAE, s nímž nahrál na zvukové nosiče hudbu Salvatora Sacca, publikovanou v hudebním vydavatelství Carus a hudbu, provozovanou na dvoře Isabelly z Capuy Gonzaga. Vyučuje na konzervatoři ve Veroně.

MARKÉTA CUKROVÁ (EURIDICE)

Narodila se v Praze. V dětství zpívala v pěveckém sboru a věnovala se hře na klavír a příčnou flétnu. Hudbu dále studovala na Karlově univerzitě v Praze, v kombinaci s anglickým jazykem a literaturou. Absolvovala několikaletou stáž na Státní konzervatoři v Bratislavě a nyní studuje pod vedením prof. Marie Urbanové. Vzdělání doplňovala účastí na specializovaných interpretačních kurzech (Praha, Lipsko, Londýn). V současné době se věnuje koncertní činnosti s ansámby provozujícími barokní hudbu na dobové nástroje (Collegium Marianum, Musica Florea, Collegium 1704, Schola Benedicta, Hipocondria, Ensemble Inegal, Arte dei Suonatori, Musica Aeterna, La Gambetta), ale zabývá se i interpretací komorní tvorby (klasicistní písně v doprovodu kladívkového klavíru, Dvořák, Martinů...), oratorním repertoárem i hudbou soudobou (mezi významné počiny patří provedení *Tehillim* Steva Reicha, skladeb L. Andriessena a nahrávka kantáty *Les Machines Agricoles* D. Milhauda). Sólově vystoupila na evropských i zámořských festivalech (Schleswig–Holstein Festival, Pražské Jaro, Festival Mitte–Europa, Musica Judaica, Festival staré hudby v Bruggách, Trionale, Svatováclavské slavnosti, Europalia, Moravský Podzim, Tojours Mozart, Hudba Pražského hradu). V loňském roce uskutečnila turné po USA s Dvořákovými *Moravskými dvojzpěvy*. Mezi další aktivity patří pravidelná spolupráce s Českou televizí a rozhlasem.

SALVO VITALE (CARONTE)

Narodil se v Katánii, studoval na Scuola Civica v Miláně a zpěv u E. Abumradiho, E. Martelliho a A. Gousseva. Navštěvoval zdokonalovací kurzy A. Curtise, zaměřené na barokní zpěv. Sólovou kariéru rozvíjí ve spolupráci s významnými soubory, specializovanými na barokní repertoár, jako např.: A sei voci (Bernard Fabre–Garrus), Cappella della Pietà de' Turchini (A. Florio), Concerto Barocco (A. Curtis), Coro della Radio Svizzera (D. Fasolis), Ensemble Concerto (R. Gini), Ensemble Elyma (G. Garrido), Ensemble Forte Piano (A. Frigé), Harmonices Mundi (C. Astronio), I Madrigalisti Ambrosiani a Il canto di Orfeo (G. Capuano), La Risonanza (F. Bonizzoni), La stagione armonica (S. Balestracci), La Venexiana (C. Cavina). V sezoně 2000/2001 pod hudebním vedením Roberta Giniho zpíval v inscenaci Monteverdiho díla *Il Combattimento* Společnosti Raffaella Sanzia, v režii Romea Castellucciho, uvedené na předních evropských divadelních festivalech, jako např. Kunsten Festival des Arts v Bruselu, Wiener Festwochen, Holland Festival v Amsterdamu, Festival d'Automne v Paříži, Biennale v Benátkách. Natáčel pro společnosti Stradivarius, Chandos, K617, Dynamic, Amadeus, Glossa.

DALI MOR (PLUTONE)

Narozen v roce 1972 v Záhřebu. Od mládí studoval hru na klavír a studium zpěvu později završil absolutoriem Hudební akademie ve třídě Nady Putar. S úspěchem se zúčastnil několika pěveckých soutěží. Je držitelem první ceny z Varaždin Baroque Evenings (1999) za roli Severa v Baiamontioho opeře Carrying St. Dujm. V současné době je hostem řady chorvatských operních scén, mezi které patří divadla v Osijeku, Rijece, Lublani, Záhřebu a Splitu. Na svém repertoáru má např. role Escamilla (*Carmen*), Ferranda (*Trubadúr*), Capellia (*Montekové a Capuleti*), Velitele policie (*Lady Macbeth Mcenského újezdu*), Collina (*Bohéma*), Impresária (Donizetti: *Divadelní zvyky a zlozvyky*), Paola Albianiho a Pietra (*Simone Boccanegra*), Ramfise (*Aida*) a další. V České republice již hostoval v divadle J. K. Tyla v Plzni jako Don Alfonso v Mozartových *Così fan tutte*, Ferrando v *Trubadúrovi* a Escamillo v *Carmen*, se kterým se představil také v Brně. Dali Mor se aktivně věnuje také koncertní činnosti.

PETRA NOSKAIOVÁ (PROSERPINA, NYMFA)

Sopranistka Petra Noskaiová studovala na konzervatoři v Bratislavě u Růženy Illenbergové, absolvovala v roce 1994. Zúčastnila se několika mezinárodních mistrovských kurzů, mimo jiné v rakouském Krieglachu a v Týnské škole v Praze. V Innsbrucku pak byla posluchačkou Sigiswalda Kuijken na Letní akademii staré hudby. Spolupracovala s mnoha soubory a umělci specializujícími se na interpretaci staré hudby (Collegium Marianum, Camerata Bratislava, Musica Aeterna, Pražští madrigalisté, Musica Antiqua Praha, Capella Regia, Musica Florea, Teatro Lirico, Capella Istropolitana, Andrew Parrott, Stephen Stubbs, Sigiswald Kuijken, Harry Van der Kamp, Suzie le Blanc, Howard Crook, Barbara Schlick, Paul Elliott a další). Ve spolupráci s těmito soubory realizovala řadu nahrávek s díly Petra Zagara (*Apokalypsis Ioannis*), Franze Lizsta (*Via crucis*), Mikuláše Schneidera–Trnavského (*Mše*), Kryštofa Haranta z Polžic, Antonia Vivaldiho, Adama Michny z Otradovic, Jana Dismase Zelenky a dalších. Výborných kritik se dostalo nahrávkám děl J. M. Leclaira *Scylla a Glaucus* (soubor Collegium Marianum – Simon Standage), *Requiem* W. A. Mozarta a *Sieben letzte Worte* Josepha Haydna (La Petite Bande – Sigiswald Kuijken). V současné době Petra Noskaiová účinkuje převážně se souborem La Petite Bande Sigiswalda Kuijken a Huelgas Ensemble Paula Van Nevela.

Více informací na www.collegiummarianum.cz

HASAN EL-DUNIA (APOLLO, PRVNÍ PASTÝŘ)

V letech 1994–2000 studoval teologii na Karlově univerzitě v Praze a na Lateránské univerzitě v Římě. Současně se věnoval studiu gotické a renesanční polyfonie a studiu sémiologie gregoriánského chorálu na základě interpretace nejstarších rukopisů. Zúčastnil se mnoha interpretačních kursů. Od poloviny devadesátých let se intenzivně zabývá studiem notací zejména středověké a renesanční hudby. Přímý a zároveň vědeckým poznáním poučený kontakt s hudebními prameny a dobovým kulturním kontextem je jeden z pilířů pro koncertní a nahrávací interpretaci historické hudby.

V roce 1994 se stal členem souboru Schola Gregoriana Pragensis pod vedením Davida Ebena a s tímto souborem se účastní koncertní a nahrávací činnosti: Německo, Francie, Itálie, Polsko, Švédsko, Norsko, Izrael, Japonsko, osm CD pro Supraphon a Sony Music.

V letech 1997–2000 studoval zpěv u Jiřího Kotouče. Navštěvuje mistrovské kurzy zpěvu staré hudby pod vedením předních interpretů historické hudby (Marius van Altena, Peter Kooij). Profesionální studium zpěvu zaměřené na starou vokální hudbu ho na základě specifického tónu přivedlo k interpretaci vysokého tenoru.

Jako ensemblový a sólový zpěvák se účastní koncertní a nahrávací činnosti se soubory dobové interpretace české a evropské barokní hudby. Capella Regia – dir. Robert Hugo, Inegal, Ritornello, Collegium 1704 – dir. Václav Luks, Musica Florea – dir. Marek Štryncl.

V roce 2002 účinkoval v gloriamesse J. D. Zelenky a A. Lottioho pod vedením Andrew Parrotta. O rok později účinkoval jako sólista v projektech soudobé duchovní hudby, v jejíž interpretaci se ve velké míře uplatňuje specializace na starou evropskou hudbu. Na Kammer musikk festivalu v Trondheimu (Norsko) provedl kantátu Steva Reicha (USA) *Proverb* v nastudování autora. V Praze na maratonu nové hudby účinkoval jako sólista v *Passio* Arvo Pärta.

Od roku 2004 se pravidelně podílí na tenorových rolích v dobových inscenacích barokních oper v zámeckém barokním divadle v Českém Krumlově – inscenace Haendlovy opery *Sosarme* v barokním divadle v Českém Krumlově a na festivalu věnovaném Haendlově hudbě v Gottingen. V roce 2006 spolupracoval na novodobé premiéře opery Carla Francesca Polarolla – *La forza della virtù* (1693), která se dochovala v krumlovském archivu. Na festivalu Pražské Jaro 2004 účinkoval v tenorové roli jako člen souboru Capella Regia (Robert Hugo) v novodobé premiéře zrekonstruované barokní opery Antonia Denzi *Praga nascente da Libussa e Primislao*. 2005 vystupoval s Huelgas ensemblem na Academie musical

de Saintes a navázal spolupráci na dalších projektech.

V průběhu roku 2006 se účastní jako haute–contre koncertní řady: mše pro císaře Rudolfa II od Filipa de Monte s ansámblem Douce memoire na francouzských festivalech v Ambronay a Sablé sur Sarte. Od roku 2006 spolupracuje s francouzským ansámblem středověké polyfonie Musica nova pod vedením Luciena Kandela.

LAVINIA BERTOTTI (HUDBA, NADĚJE)

Od roku 1983 se věnuje renesanční a barokní hudbě. Studovala nejprve v Bologni a v Miláně, na Scuola Civica u Cristiny Miatello, poté absolvovala mistrovské kurzy u Anatolije Gousseva. V letech 1986 až 1991 současně na Sommer Akademie für Alte Musik v Innsbrucku navštěvovala kurzy barokního zpěvu, které vedla Jessicah Cash, u níž pak také pokračovala v soukromém studiu v Londýně. Na téže akademii navštěvovala kurzy pěvecké stylizace u Nigela Northa.

Od roku 1990 do 1994 se zúčastnila interpretačních seminářů Roberta Giniho při Scuola Civica di Musica v Miláně, které jí umožnily zdokonalit estetické a vokální kvality vlastního repertoáru, který sahá od Monteverdiho po kantáty 18. století. Tuto školu absolvovala v roce 1994. V roce 1992 se stala finalistkou soutěže mladých operních pěvců As.Li. Co za dokonalé provedení Monteverdiho díla.

Spolupracuje s různými soubory specializovanými na středověký, renesanční a barokní repertoár, mimo jiné: Mala Punica vedeným Pedrem Memelsdorfem, Ensemble Concerto Roberta Giniho, Conserto Vago Massima Lonardiho, Ensemble Aurora Enrica Gattiho, Le Parlément de Musique M. Gestera, CIMA Riccarda Martininiho, Ensemble 415 Chiary Banchini, A sei voci Bernarda Fabre–Garruse. Pod vedením Roberta Giniho spolupracovala na představení *Il Combattimento* (Souboj), které pro bruselský Kunsten Festival des Arts vytvořila Společnost Raffaella Sanzia, a provedla jej poté v různých evropských divadlech. S touto společností spolupracovala rovněž v září roku 2004 na epizodě M.#10 Endogonidické tragédie v Marseilli.

Vystupovala na četných italských i mezinárodních festivalech staré hudby, má na svém kontě řadu nahrávek. Pedagogicky je činná v Pavii a v Římě. Roku 2002 byla pozvána na konzervatoř v holandském Tilburgu, aby uspořádala mistrovské kurzy vokální hudby zaměřené na první desetiletí 17. století v Itálii. Od roku 2003 vyučuje zpěv v období renesance a baroka na Mezinárodním kurzu staré hudby v Urbinu.

STANISLAV PŘEDOTA (DRUHÝ PASTÝŘ)

Stanislav Předota studoval sólový zpěv na pražské Akademii múzických umění. Snaha po znovuoživení méně známé hudby jej přivedla nejprve do českobudějovického souboru Dyškanti, s nímž nastudoval a provedl mnoho polyfonních skladeb. S ansámblem Musica Antiqua Praha (1990–1996), průkopnickým souborem v oblasti tzv. autentické interpretace staré hudby u nás, realizoval řadu nahrávek hudby raného baroka a absolvoval četné zájezdy do zahraničí. V roce 1998 Stanislav Předota založil vlastní soubor Fraternitas Litteratorum, specializovaný na dobovou interpretaci vokální polyfonie 15.–16. století, dochované v českých archivech. Díky úzké spolupráci s PhDr. Martinem Horynou soubor na koncertech uvádí unikátní programy sestavené z nejlepších skladeb české renesance. V roce 2007 vydal soubor u firmy Supraphon CD *Caesar vive!* s repertoárem slavné kapely císaře Rudolfa II. Stanislav Předota je jedním ze zakladatelů souboru Schola Gregoriana Pragensis, který se specializuje na gregoriánský chorál a středověkou polyfonii. Jako sólový zpěvák je zván ke spolupráci i s jinými ansámby. Se souborem Musica Florea např. koncertně provedl a nahrál CD *Missa sanctissimae trinitatis* J. D. Zelenky (nejvyšší ohodnocení francouzského časopisu Diapason), se souborem Musica Salutaris zpíval hlavní role ve Scarlattiovi oratoriu *Giuditta*, Lortzingově *Zkoušce na operu* (záznam z litomyšlského zámeckého divadla zařazen do Zlatého fondu České televize) a v opeře Euridice od J. Periho (záznam pro Českou televizi a Český rozhlas).

Dále spolupracuje se soubory Douce memoire, Teatro lirico (um. ved. S. Stubbs, mj. opera A. Draghiho *Il marito amaro*), Ad vocem, aj. Stanislav Předota se věnuje též písňové literatuře (skladby Dvořákovy a Janáčkovy vyšly též na CD, výběr z Janáčkovy *Moravské lidové poesie* byl natočen pro německou televizi).

LUCA CERVONI (TŘETÍ PASTÝŘ)

Luca Cervoni se narodil roku 1982 v Tivoli u Říma. Zpěv začal studovat soukromě, poté pokračoval ve studiu na Hudební konzervatoři S. Cecilia v Římě pod vedením barytonisty Waltera Albertiho. V současné době je žákem sopranistky Delie Surrat. Již několik let spolupracuje s hudebními tělesy, která se zaměřují na výzkum středověké a soudobé hudby. V Modeně vystoupil v tenorovém sólovém partu Vivaldiho *Dixit Dominus* a v Mozartově *Waisenhaus–Messe*. V Římě aktivně spolupracuje s tělesem La cappella musicale di Trinita dei monti, s nímž vystoupil jako

sólísta na zámku ve Versailles, s Accademia degli Ottoboni a se soubory Concerto romano a La Schola di S. Vitale pod vedením Alessandra Quarty, s nímž byl protagonistou různých novodobých provedení některých znovuobjevených krásných děl z období římského baroka. V Mantově byl při příležitosti čtyřtého výročí Monteverdiho *Orfea* (v únoru 2007) jedním z vítězů mezinárodní soutěže Orfeo, pořádané pod patronací UNESCO. Předsedkyní poroty byla sopranistka Raina Kabaiwanska. Díky vítězství dostal příležitost zpívat part Druhého pastýře v produkci Teatro del Bibiena pod vedením Roberta Giniho.

IVO MICHL (ČTVRTÝ PASTÝŘ)

Sólovému zpěvu se věnoval od dětství na ZUŠ Antonína Dvořáka v Lipníku nad Bečvou pod vedením Jany Kyselákové. Již tehdy dvakrát zvítězil ve své kategorii v Celostátní pěvecké soutěži ZUŠ (1993, 1995). Po absolvování gymnázia v Hranicích na Moravě byl přijat na Hudební fakultu AMU v Praze, kde dále studoval u prof. Miloslava Podskalského a doc. Magdaleny Hajóssyové. Během studia získal 2. místo v mladší kategorii Mezinárodní pěvecké soutěže Emy Destinnové v Českých Budějovicích a vytvořil řadu rolí v inscenacích operního studia AMU (např. *Veselohra na mostě* a *Hlas lesa* Bohuslava Martinů, *Wolff!* – scény z oper W. A. Mozarta, anonymní opus z roku 1748 *O Landenborkovi*, M. Nejtěk: *Dementia praecox* (2002), J. F. Fischer *Drndy* a další). Studia na HAMU ukončil v roce 2003. Soustřeďuje se převážně na interpretaci staré hudby, ale neopomíná ani díla současných skladatelů. Spolupracuje s různými hudebními tělesy (např. Capella Regia, Hofmusici, Pražští madrigalisté, Harmonia delectabilis) a účastní se s nimi různých festivalů (Opera 1999, 2003 – Praha, Nowa Estonia, Gdańsk (2002), Le Festival de musique de Toulon et sa région, Toulon (2003), Pieśń Naszych Korzeni Jarosław (2003). V současné době hostuje v Národním divadle v Praze.

KONTAKTY:

PhDr. Ondřej Černý

ředitel Národního divadla

tel: +420 224 901 250

fax: +420 224 932 092

e-mail: o.cerny@narodni-divadlo.cz

Jiří Heřman

Šéf opery Národního divadla

tel: +420 224 901 227

fax: +420 224 901 316

e-mail: j.herman@narodni-divadlo.cz

Jana Horčíčková

Vedoucí produkce opery Národního divadla

tel: +420 224 901 388

fax: +420 224 901 316

e-mail: j.horcickova@narodni-divadlo.cz

Daniel Jäger

Public relations opery Národního divadla

tel: +420 224 901 439, +420 732 651 274

fax: +420 224 901 316

e-mail: d.jager@narodni-divadlo.cz

www.narodni-divadlo.cz

Připravil Daniel Jäger

tel.: +420 224 901 439, +420 737 223 964, fax: +420 224 933 314, e-mail: d.jager@narodni-divadlo.cz

GENERÁLNÍ PARTNER
NÁRODNÍHO DIVADLA

KB

PARTNEŘI NÁRODNÍHO DIVADLA

Škoda
SIMPLY CLEVER

MECENÁŠ ND

